

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 32

DOM
2017-10-09
Meddelad i Stockholm

Mål nr
12047-17

Sida 1 (7)

SÖKANDE

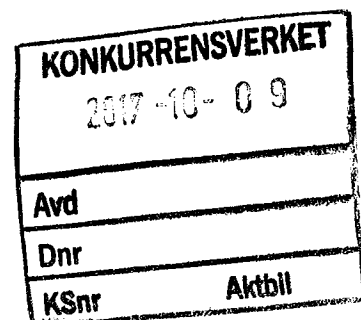
S:t Eriks Hiss AB, 556167-4481
Box 90253
120 24 Stockholm

MOTPART

Järfälla kommun
177 80 Järfälla

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 896357

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

Telefax

08-561 680 01

E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt

Expeditionstid

måndag–fredag

08:00–16:30

BAKGRUND

Järfälla kommun har genomfört en upphandling av ramavtal, ”*Service och reparation av hissar*” (dnr TEN/2017/126), genom ett öppet förfarande enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU. Fyra anbud inkom i upphandlingen, varav tre förkastades. ThyssenKrupp Elevator Sverige AB (ThyssenKrupp), som hade lämnat lägst anbudspris och som bedömdes vara den enda anbudsgivaren vars anbud uppfyllde samtliga krav, antogs för uppdraget.

YRKANDEN M.M.

S:t Eriks Hiss AB (bolaget) yrkar att förvaltningsrätten ska besluta om rättelse av upphandlingen eller att en ny upphandling ska genomföras och anför bl.a. följande. ThyssenKrupps anbud borde ha förkastats. De priser som ThyssenKrupp offererat är onormalt låga och Järfälla kommun har inte begärt någon förklaring till de orimliga priserna. ThyssenKrupp har heller inte lämnat ett komplett anbud avseende alkalås och bifogade CV:n. Bolaget och de andra uteslutna anbudsgivarna har vidare förkastats på grund av bristande kravuppfyllnad avseende ett otydligt krav. Bolagets och de övriga anbudsgivarnas anbud borde inte ha förkastats.

Järfälla kommun bestrider bifall och anser att ansökan ska avslås vad gäller uteslutningen av S:t Eriks Hiss AB och att ansökan ska avvisas i övriga delar. Kommunen anför bl.a. följande. Upphandlingen har utförts helt i enlighet med LOU och EU-rättens grundläggande principer. Anbudet från ThyssenKrupp uppfyller de ställda kraven och priset är inte onormalt lågt. De andra anbudsgivarna har, på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt, rätteligen uteslutits. Bolaget har inte kunnat komma i fråga för tilldelning och bolaget kan inte lida skada av andra eventuella brister i upphandlingen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövningen

Enligt 4 kap. 1 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU eller någon annan bestämmelse i LOU och detta medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten enligt 20 kap. 6 § samma lag besluta att upphandlingen ska göras om eller att den ska avslutas först sedan rättelse gjorts.

I mål om ingripande enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter talan grundas (se RÅ 2009 ref. 69).

Frågan om uteslutningen av S:t Eriks Hiss AB

Av handlingarna i målet framgår att bolagets anbud och övriga uteslutna leverantörers anbud har förkastats på grund av bristande kravuppfyllnad. Kommunen har bedömt att anbuden inte har uppfyllt ett krav avseende att bifoga en ifylld beredskapsplan, bilaga 5, till anbudet.

Bolaget gör gällande att det är uppenbart att kravet på beredskapsplan är otydligt och svårt att hitta eftersom tre av fyra anbudsgivare har missat kravet. Bolaget anför att en plan dessutom normalt görs innan en avtalsstart och inte vid en anbudsinslämning och att proportionalitetsprincipen bör tillämpas. Enligt bolaget bör det även fästas avseende vid att bolaget har kompletterat

sitt anbud med ett eget och mer detaljerat dokument gällande beredskapsplan. Kommunen anför i denna del att anbudsgivaren inte har haft rätt att byta ut beredskapsplanen i upphandlingsföreskrifternas bilaga 5 mot något eget material. Enligt kommunen överensstämmer kravet med 15 kap. 11 § punkt 8 i LOU. Att anbudsgivare som inte uppfyller kravet har uteslutits är enligt kommunen korrekt och förenligt med 4 kap. 1 § LOU.

Av upphandlingsföreskrifterna i upphandlingens upphandlingsdokument framgår bl.a. följande. I punkt 1.5 under rubriken "*Bilagor*" anges en lista avseende sju bilagor. Sist i listan anges: "*Beredskapsplan Miljö, Bilaga 5 (skall ifyllas och bifogas anbudet)*". I punkt 1.12 under rubriken "*Anbudsform och innehåll*" anges i sex punkter vad "[a]nbud skall innehålla". I den tredje punkten anges att "*Efterfrågade handlingar skall vara bifogade*".

Av Bilaga 5 framgår vidare bl.a. följande. "*Beredskapsplan miljö ska tas fram av anbudsgivare och bifogas anbudet enligt följande instruktion*".

Bilagan, i form av en tabell om en A4-sida, är utformad för att fyllas med information från anbudsgivaren om 1. Riskanalys, 2. Riskbedömning, 3. Förebyggande arbete och 4. Åtgärder vid miljöincident/miljöolycka.

Enligt förvaltningsrättens mening är upphandlingsföreskrifterna så tydliga att en rimligt informerad och normalt omsorgsfull anbudsgivare kunnat läsa att beredskapsplan i enlighet med bilaga 5 *skall* bifogas anbudet. Inom ramen för LOU och dess principer har en upphandlande myndighet stor frihet att utforma upphandlingens krav och upphandlingsdokument. Det anges inte i upphandlingsunderlaget att annan information istället får bifogas anbudet för kravuppfyllnad avseende beredskapsplan. Såväl det obligatoriska kravet som kommunens tillämpning av kravet är enligt förvaltningsrätten förenliga med principerna om transparens, likabehandling och proportionalitet. Annat kan inte anses visat än att bolaget har brutit i ett obligatoriskt krav och att kommunen därför har haft fog för att förkasta

bolagets anbud. Det framgår alltså inte att bolaget kan lida skada på grund av att upphandlingsförfarandet i denna del skulle vara i strid med någon grundläggande princip eller bestämmelse i LOU.

Frågan om ThyssenKrupps anbud

Bolaget gör vidare gällande att ThyssenKrupps anbud borde ha förkastats. Detta på grund av att ThyssenKrupp lämnat onormalt låga priser och eftersom det finns brister i anbudet i form av att det inte finns något som visar att alkoholås används i ThyssenKrupps servicebilar och eftersom endast ett CV har bifogats till anbudet. Kommunen gör i första hand gällande att bolagets ansökan i dessa delar inte ska prövas utan avvisas, eftersom bolaget rätteligen har uteslutits från upphandlingen och därmed inte kan anses lida skada av de anförda bristerna. För det fall förvaltningsrätten prövar bolagets invändningar i dessa delar anser kommunen att ansökan ska avslås i dess helhet eftersom upphandlingen utförts helt i enlighet med LOU och EU-rättens grundläggande principer. Förvaltningsrätten, som bedömer att bolaget kan anses lida skada om ThyssenKrupps anbud som enda anbud antagits trots att det bort förkastats, gör följande bedömning i dessa delar.

Det är enligt vad som följer av 16 kap. 7 § LOU obligatoriskt för upphandlade myndighet att begära att en leverantör förklarar priset om anbudet förefaller vara onormalt lågt och att förkasta sådana anbud om förklaringen inte är tillfredsställande. Till stöd för att ThyssenKrupps anbud är onormalt lågt anför bolaget att timkostnaden 0 kr har angetts för jourtid samt att ThyssenKrupps fasta ersättning för service om 18 000 kr motsvarar en timkostnad om 83,33 kr vid en beräkning av service av 72 hissar en timme per tillfälle tre gånger per år. Bolaget tillägger att kostnader till följd av bl.a. driftmöten och administrativa uppgifter då inte har medräknats. Av upphandlingens utvärdering framgår att bolagets anbudssumma uppgår till 188 900 kr och ThyssenKrupps anbudssumma till 118 000 kr. Kommunen anför bl.a. att

ThyssenKrupp vid föregående upphandling offererade en anbudssumma om 127 242 kr och att det är naturligt att ThyssenKrupp i egenskap av nuvarande leverantör, med kännedom om anläggningar och rutiner sedan fyra år tillbaka, kan erbjuda förhållandevis lägre pris. Offererad timkostnad om 750 kr för åtgärd för fel efter avrop via felanmälningssystemet under normal arbetstid är nu även högre än vid föregående upphandling. Enligt kommunen är det heller inte konstigt att jourtid kunnat anges till 0 kr eftersom uppdraget inte omfattar bostadshus och fel normalt åtgärdas under normal arbetstid. Kommunen tillägger att felanmälningsstatistiken har publicerats i TendSign efter fråga nr 1 i ”Frågor och Svar” vilket innebär att alla anbudsgivare haft möjlighet att ta del av den. Förvaltningsrätten konstaterar att det ankommer på den upphandlande myndigheten att göra bedömningen av om ett anbud har ett misstänkt lågt anbudspris i förhållande till föremålet för upphandlingen. Med beaktande av vad kommunen anför och med hänsyn till vad som i övrigt framkommer i målet anser förvaltningsrätten att det saknas skäl att ifrågasätta kommunens bedömning att ThyssenKrupps anbud inte har förefallit vara onormalt lågt. Kommunen har därmed inte haft skyldighet att begära en förklaring av anbudspriset.

Beträffande alkolås anför bolaget att det inte finns något i ThyssenKrupps anbud som visar att de använder alkolås i sina servicebilar. Ett krav på alkolås i samtliga fordon framgår av punkt 2.2 i upphandlingsdokumentet. Förvaltningsrätten konstaterar att ThyssenKrupp i sitt anbudsformulär bekräftat att fordonskraven uppfylls. Det uppställs inget krav på anbudsgivaren att i denna del ge in dokumentation eller närmare visa att alkolås används. Det framgår inte i målet att kommunen har haft skäl att ifrågasätta att kravet uppfylls eller att ThyssenKrupp inte uppfyller kravet.

Enligt punkt 2.2 i upphandlingsdokumentet ska vidare CV bifogas på anställda. ThyssenKrupp har till sitt anbud bifogat CV för en tekniker. Bolaget gör gällande att det krävs minst tre tekniker och en arbetsledare för att utföra

uppdraget. Förvaltningsrätten konstaterar att det i punkt 2.2 anges att max 5 tekniker får erbjudas, men det anges inget minimiantal. Kommunen anför bl.a. att den aktuella skrivningen öppnat för att även enmansföretag kan komma i fråga och tillägger att underentreprenörer, enligt till upphandlingsunderlaget bifogat kontrakt, kan anlitas efter godkännande av kommunen. Enligt förvaltningsrätten visar inte det som bolaget anför i denna del att ThyssenKrupps anbud har brustit i kravuppfyllnad.

Förvaltningsrättens sammanfattande bedömning

Förvaltningsrätten bedömer att bolagets anbud rätteligen har förkastats och att inga av de grunder som bolaget åberopar till stöd för att även Thyssen-Krupps anbud borde ha förkastats föranleder ingripande mot upphandlingen. Sammantaget har bolaget inte har visat att kommunen agerat i strid med de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU eller någon annan bestämmelse i LOU och att bolaget därav skulle ha lidit eller kan komma att lida skada. Det saknas skäl att besluta att upphandlingen ska göras om eller att den ska avslutas först sedan rättelse gjorts och bolagets ansökan om överprövning ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU)

Eva Pedersen

Rådman

Katri Andersson har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.** Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom **tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.

